

Załącznik do

Uchwały Nr XXXIX/345/10

Rady Miejskiej w Sompolnie

z dnia 22 października 2010r.

PROGRAM PROFILAKTYKI I OPIEKI NAD DZIECKIEM I RODZINĄ W GMINIE SOMPOLNO

PAŹDZIERNIK 2010

1. Wprowadzenie

Program profilaktyki i opieki nad dzieckiem i rodziną charakteryzuje i ujmuje w szczególności role i zadania Miejsko – Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Sompolnie w obszarze jego działalności oraz kompetencji wynikających z obowiązujących ustaw zgodnie z art. 17 ust. 1 pkt. 13 ustawy z dnia 12 marca 2004 roku o pomocy społecznej, jednym z obowiązkowych zadań gminy jest stworzenie gminnego systemu profilaktyki i opieki nad dzieckiem i rodziną którego realizacja przyczyni się do kompleksowego wsparcia oraz integracji społecznej osób z grup szczególnego ryzyka. Zidentyfikowane problemy społeczne mieszkańców Gminy Sompolno oraz analiza zgromadzonych danych pozwoliła na określenie kierunków działań i priorytetów do realizacji na najbliższe lata. Gminny program profilaktyki i opieki nad dzieckiem i rodziną służyć będzie Miejsko - Gminnemu Ośrodkowi Pomocy Społecznej jako podstawa określająca kierunki działań i realizacji zadań wynikających z obowiązującego prawa i potrzeb społeczności lokalnej.

2. Założenia ogólne

Strategicznym celem Programu jest budowa lokalnego systemu pomocy dziecku i rodzinie w Gminie Sompolno, w ostatecznym efekcie stworzenie systemu w ramach którego rodzina będzie mogła liczyć na pomoc i kompleksowe wsparcie. W aktualnych realiach społecznych rodzina pełni nadal najbardziej wartościowe funkcje zaspakajające potrzeby swoich członków. Przede wszystkim warunkuje prawidłowy rozwój biologiczny i psychiczny – społeczny dziecka, jest pierwszą instytucją wychowawczą, w której przebiega proces socjalizacji dzieci, formowanie ich osobowości oraz przygotowanie ich do pełnienia przyszłych ról społecznych.

Prawidłowemu funkcjonowaniu rodziny zagraża współcześnie szereg czynników, wśród których istotną rolę odgrywają zjawiska patologiczne. Występujące patologie w skuteczny sposób dezintegrują unikatowe środowisko rodziny oraz przyczyniają się do destrukcji najbardziej wartościowych fundamentów funkcjonowania tej najmniejszej komórki społecznej. W związku z powyższym istnieje konieczność zaplanowania oraz wdrożenia szczególnych instrumentów mających charakter kompleksowy w polityce społecznej realizowanej przez państwo czy samorządy terytorialne. Zgodnie z art. 18 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej, małżeństwo, macierzyństwo i rodzicielstwo znajdują się pod ochroną i opieką Rzeczypospolitej Polskiej. Analizując inne akty normatywne jak kodeks rodzinny i opiekuńczy, kodeks karny, postępowania cywilnego i pracy, a także Ustawę z dnia 12 marca 2004 roku o pomocy społecznej należy zwrócić uwagę na wyjątkowy charakter ujęcia rodziny w prawodawstwie krajowym. Skuteczna realizacja opieki i wsparcia dla

dziecka i rodziny musi być widoczna nie tylko w aktach ustawowych ale przede wszystkim w rzeczywistych działaniach administracji rządowej i samorządowej. Zgodnie z założeniami ustawy o pomocy społecznej, zdaniem organów realizujących politykę społeczną w naszym kraju jest wspieranie osób i rodzin w wysiłkach zmierzających do zaspokojenia niezbędnych potrzeb i umożliwienie im życia w warunkach odpowiadających godności człowieka oraz zapobieganie sytuacjom kryzysowym poprzez podejmowanie działań zmierzających do życiowego usamodzielnienia osób i rodzin oraz ich integracji ze środowiskiem. Podstawą do rozwiązywania problemów społecznych rodziny jest jej wsparcie w odbudowywaniu prawidłowych relacji w rodzinie oraz we właściwym przyjmowaniu i wypełnianiu ról społecznych przez jej członków. Wyżej wspomniane wsparcie rodziny winno być jak najwcześniej i mieć charakter profilaktyczny. Głównym czynnikiem kształtowania polityki społecznej na terenie Gminy Sompolno jest budowanie i zapewnienie godnych warunków życia dla wszystkich uczestników życia zbiorowego, ze szczególnym uwzględnieniem dziecka i rodziny.

Podmiotem odpowiedzialnym za wdrożenie i realizację „Programu profilaktyki i opieki nad dzieckiem i rodziną” jest Miejsko – Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Sompolnie. Uzupełnieniem opracowanego programu jest Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Sompolno na lata 2010 – 2017.

3. Główne cele „Programu profilaktyki i opieki nad dzieckiem i rodziną”.

1. Pomoc rodzinom wielodzietnym i niepełnym oraz samotnym matkom.
2. Wsparcie osób starszych, niepełnosprawnych, rodzin z problemami niepełnosprawności.
3. Podejmowanie działań na rzecz zmniejszenia bezrobocia.
4. Przeciwdziałanie patologiom w szczególności alkoholizmowi oraz przemocy w rodzinie.
5. Prowadzenie działań na rzecz ograniczenia marginizacji, degradacji i bezradności społecznej.
6. Ochrona dzieci i młodzieży przed zaniedbaniem, przemocą, uzależnieniem i przestępczością.

7. Eliminowanie czynników powodujących wykluczenie społeczne rodzin.
4. **Zadania ogólne i szczegółowe „Programu profilaktyki i opieki nad dzieckiem i rodziną”.**

Cele główne	Zadania ogólne i szczegółowe	Realizatorzy i współpracownicy	Termin realizacji
Cel strategiczny: Strategicznym celem Programu jest budowa lokalnego systemu pomocy dziecku i rodzinie w Gminie Sompolno, w ostatecznym efekcie stworzenie systemu w ramach którego rodzina będzie mogła liczyć na pomoc i kompleksowe wsparcie.			
Cele główne: 1. Pomoc rodzinom wielodzietnym i niepełnym oraz samotnym matkom. 2. Wsparcie osób starszych, niepełnosprawnych, rodzin z problemami niepełnosprawności. 3. Podejmowanie działań na rzecz zmniejszenia bezrobocia. 4. Przeciwdziałanie patologiom w szczególności alkoholizmowi oraz przemocy w rodzinie 5. Prowadzenie działań na rzecz ograniczenia marginalizacji, degradacji i bezradności społecznej. 6. Ochrona dzieci i młodzieży przed zaniedbaniem, przemocą, uzależnieniem i przestępczością. 7. Eliminowanie czynników powodujących wykluczenie społeczne rodzin.			
1. Pomoc rodzinom wielodzietnym i niepełnym oraz samotnym matkom.	1. Pomoc finansowa i materialna, dożywianie w szkołach, finansowanie wypoczynku letniego i zimowego. 2. Poradnictwo rodzinne, praca socjalna, współpraca ze szkołami, służbą zdrowia, policją, kuratorem, pedagogiem	MGOPS, Szkoły podstawowe i gimnazja, Kuratorium Oświaty, Wielkopolski Urząd Wojewódzki MGOPS, Szkoły podstawowe i gimnazja, Szkoły średnie, Ośrodki zdrowia, Policja, Sąd	Realizacja bieżąca stosowanie do potrzeb w tym zakresie Praca ciągła

	szkolnym 3. Pomoc na rzecz rodzin dysfunkcyjnych, poradnictwo specjalistyczne, współpraca z Gminną Komisją ds. Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych. 4. Rozwój form pomocy na rzecz dzieci z rodzin zastępczych, placówek opiekuńczo – wychowawczych. 5. Organizowanie specjalistycznej pomocy dziecku i rodzinie w sytuacji zagrożenia i kryzysu. 6. Podnoszenie kwalifikacji i systematyczne szkolenie kadry pomocy społecznej mające na celu wypracowanie skutecznych metod pracy na rzecz dziecka i rodziny.	Współpraca z PCPR w zakresie poradnictwa, ze Szkołami, Sądem Rodzinnym, Urzędem Miejskim PCPR, MGOPS, organizacje pozarządowe Ośrodek Interwencji Kryzysowej, ROPS, PCPR, szkolenia, warsztaty, doskonalenie zawodowe, organizowanie przez instytucje szkolące	Bieżąco w miarę potrzeb Bieżąco w miarę potrzeb Bieżąco w miarę potrzeb Harmonogram szkoleń dla pracowników socjalnych

2. Wsparcie osób starszych, niepełnosprawnych, rodzin z problemami niepełnosprawności.	1. Wsparcie w formie świadczeń pieniężnych na zakup leków, sprzętu rehabilitacyjnego. Dofinansowanie leczenia sanatoryjnego, opłat za zabiegi leczniczo – rehabilitacyjne. Opłacanie składek ZUS za osoby rezygnujące z pracy na rzecz opieki nad chorym członkiem rodziny.	MGOPS, PCPR, PFRON	Proces ciągły, cały rok
	2. Organizowanie usług opiekuńczych w miejscu zamieszkania.	MGOPS	Zgodnie z potrzebami
	3. Adaptacja i wyposażenie mieszkań oraz budynków mieszkalnych stosownie do potrzeb wynikających z niepełnosprawności.	MGOPS, PCPR, PFRON	Zgodnie z potrzebami
	4. Prowadzenie indywidualnego nauczania dla dzieci objętych obowiązkiem szkolnym, lecz w związku z niepełnosprawnością nie mogących uczestniczyć w procesie nauczania.	Szkoły, pedagog szkolny	Zgodnie z potrzebami
	5. Działania na rzecz	Powiatowy Urząd Pracy, PFRON,	Proces ciągły

	aktywizacji zawodowej i ekonomicznej, tworzenie nowych miejsc pracy, szkolenia, przekwalifikowanie zawodowe dla osób niepełnosprawnych. 6. Organizowanie letniego wypoczynku dla dzieci niepełnosprawnych, warsztaty terapii zajęciowej. 7. Praca socjalna, poradnictwo, materiały multimedialne, książki, broszury dla osób niepełnosprawnych.	MGOPS, Zakład Pracy Chronionej PCPR, MGOPS, organizacje pozarządowe PCPR, MGOPS, PFRON, Stowarzyszenie Osób Niepełnosprawnych,	Na bieżąco Praca ciągła
3. Podejmowania działań na rzecz zmniejszenia bezrobocia.	1. Pomoc finansowa, zasiłki okresowe, celowe, stypendia w ramach zawieranych kontraktów socjalnych. 2. Aktywizacja społeczno – zawodowa bezrobotnych: szkolenia, poradnictwo zawodowe, prace interwencyjne, promocja zatrudnienia, staże dla	MGOPS, Zespół Administracyjny Szkół MGOPS, Powiatowy Urząd Pracy, PFRON, Wojewódzki Urząd Pracy, Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej,	Proces ciągły Proces ciągły

	absolwentów, zatrudnienie osób niepełnosprawnych i bezrobotnych. 3. Opracowanie projektów i pozyskiwanie środków zewnętrznych na przekwalifikowanie, podnoszenie kompetencji osób bezrobotnych. 4. Monitoring rynku pracy w zakresie szacowania zawodów wypełniających zapotrzebowanie na rynku pracy, opracowywanie projektów podnoszących kwalifikacje w ww. zawodach.	MGOPS, Powiatowy Urząd Pracy, PFRON, Wojewódzki Urząd Pracy, Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej, Ministerstwo Rozwoju Regionalnego, MGOPS, Powiatowy Urząd Pracy,	Proces ciągły Proces ciągły
4. Przeciwdziałanie patologiom w szczególności alkoholizmowi oraz przemocy w rodzinie	1. Zwiększanie dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych od alkoholu i członków ich rodzin. 2. Udzielanie wsparcia rodzinom w których występują problemy alkoholowe w formie poradnictwa psychologicznego i prawnego, ochrona przed przemocą w rodzinie.	MGOPS, PCPR, Gminna Komisja ds. Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, MGOPS, PCPR, Gminna Komisja ds. Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Schronisko dla ofiar przemocy	W miarę zapotrzebowania W miarę zapotrzebowania

	3. Kierowanie osób nadużywających alkoholu do Gminnej Komisji ds. Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.	MGOPS, PCPR, Gminna Komisja ds. Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych	Proces ciągły
5. Prowadzenie działań na rzecz ograniczenia marginizacji, degradacji i bezradności społecznej.	1. Poradnictwo rodzinne, praca socjalna, współpraca ze szkołami, służbą zdrowia, policja, kuratorem, pedagogiem szkolnym. 2. Organizowanie specjalistycznej pomocy dziecku i rodzinie w sytuacji zagrożenia i kryzysu. 3. Pobudzenie społecznej aktywności i inspirowanie działań samopomocowych poprzez działalność socjalną pracowników socjalnych. 4. Usprawnianie systemu opieki nad rodziną poprzez kompleksowe wsparcie rodzin świadczeniami pieniężnymi, pomocą w naturze oraz usługami. Realizacja świadczeń rodzinnych i pielęgnacyjnych.	MGOPS, Szkoły podstawowe i gimnazja, Szkoły średnie, Ośrodki zdrowia, Policja, Sąd Ośrodek Interwencji Kryzysowej, PCPR MGOPS MGOPS, PCPR	Proces ciągły Zgodnie z potrzebami Proces ciągły Proces ciągły
6. Ochrona dzieci i młodzieży przed	1. Wspieranie dzieci i młodzieży zagrożonych	MGOPS, Szkoły podstawowe i gimnazja, Szkoły średnie, Ośrodki	Realizacja bieżąca stosownie do potrzeb w tym zakresie

zaniedbaniem, przemocą, uzależnieniem i przestępczością.	nieprawidłowym funkcjonowaniem w środowisku, kierowanie wniosków o podjęcie stosownych postępowań przez Sąd Rodzinny.	zdrowia, Policja, Sąd, kurator rodzinny	
	2. Współdziałanie z lekarzem rodzinnym w zakresie profilaktyki uczniów.	MGOPS, Ośrodki zdrowia, lekarze specjaliści	Proces ciągły
	3. Pomoc uczniom w formie dożywiania w szkołach.	MGOPS, Szkoły podstawowe i gimnazja, Kuratorium Oświaty, Wielkopolski Urząd Wojewódzki	Proces ciągły
	4. Diagnozowanie środowiska oraz miejsca zamieszkania ucznia przez pracowników socjalnych oraz pedagogów szkolnych.	MGOPS, Szkoły podstawowe i gimnazja, Szkoły średnie	Proces ciągły
	5. Organizacja różnego rodzaju form edukacyjnych mających na celu uświadamianie młodzieży o zagrożeniach płynących z nadużywania alkoholu oraz stosowania narkotyków.	Gminna Komisja ds. Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Pedagog szkolny	Proces ciągły
	6. Udział w Gminnej Koalicji „Przeciw Przemocy”.	MGOPS, PCPR	Proces ciągły

	7. Wspieranie podmiotów i inicjatyw zmierzających do organizowania czasu wolnego dzieci i młodzieży.	Szkoły podstawowe i gimnazja, Szkoły średnie, Kluby sportowe, GCK, MDK	Proces ciągły
7. Eliminowanie czynników powodujących wykluczenie społeczne rodzin.	1. Wspieranie rodzin naturalnych poprzez oddziaływanie interdyscyplinarne polegające na współpracy z szeregiem instytucji działających w zakresie przeciwdziałania patologiom społecznym.	Szkoły podstawowe i gimnazja, Szkoły średnie, MGOPS, PCPR, Gminna Komisja ds. Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Pedagog szkolny, Ośrodki zdrowia, Policja, Sąd, kurator rodzinny	Proces ciągły
	2. Pomoc osobom bezdomnym, realizacja programu wychodzenia z bezdomności.	MGOPS	W miarę potrzeb
	3. Tworzenie programów integrujących i aktywizujących społeczność lokalną na rzecz przeciwdziałania dewiacjom i patologiom wśród mieszkańców Gminy.	MGOPS, Urząd Miejski	W miarę potrzeb

8. Postanowienia końcowe

Monitoring i ewaluacja programu profilaktyki i opieki nad dzieckiem i rodziną prowadzone będą w sposób ciągły. Prawidłowe realizowanie Programu opierać się będzie na działaniach podejmowanych przez Miejsko – Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Sompolnie oraz inne podmioty, nadzór dotyczący wykonywania założeń Programu będzie prowadził Kierownik MGOPS w Sompolnie. W ramach potrzeb, niniejszy dokument będzie aktualizowany i weryfikowany pod kątem dostosowania do aktualnych realiów społecznych oraz przepisów prawa. Informację z funkcjonowania Programu składa Kierownik Miejsko – Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Sompolnie w czasie rocznego sprawozdania z działalności Ośrodka za dany rok.